

PROF. DR. OKTAY GÜVEMLİ’NİN BALKANLAR VE ORTADOĞU’DA MUHASEBE TARİHİ AKTİVİTELERİ DENEMESİ (1994-2013) (ÖZET RAPOR) (*)

A. Giriş

19-22 Haziran 2013 tarihlerinde İstanbul’da gerçekleştirilen III Luca Pacioli Muhasebe Tarihi Konferansı ve III. Balkanlar ve Ortadoğu Ülkeleri Muhasebe ve Muhasebe Tarihi Konferansı ile ilgili özet bilgileri Jim McKinney’e gönderdim.

Yaşımın ilerlemesi ve sağlık sorunlarım nedeni ile bundan sonra uluslararası aktivite organizasyonu yapmakta güçlük çekeceğimi biliyorum. Bundan sonra bireysel çalışmalarımı yeni kurduğum Oktay Güvemli Muhasebe ve Finans Tarihi Vakfı’nda sürdüreceğimi ve bireysel olarak aktivitelere yer alacağımı sanıyorum. Bu düşüncem, beni bu raporu hazırlamaya zorladı. 2013 yılı, benim muhasebe tarihi ile meşgul olmamın 20. yılıdır. Bu yirmi yılda Balkanlarda ve Ortadoğu’da muhasebe tarihine ilgi doğmuştur. Başta Prof. Gary Previts olmak üzere değerli batılı dostlarımın destekleri ile başlayan bu hareketin devam etmesini diliyorum. 20 Yılın bilgilerini üç bölümde ele almak olanağı vardır.

B. 1994 - 2000 Arası

1994’de Pacioli’nin Summa’sının 500. yılı kutlanıyordu. Bizi Türkiye’de kendi kaynaklarımıza yönelten bu etkinlikler olmuştur. Summa’nın Fransızca bir kopyasını Türkçe’ye çevirdim ve kitap olarak yayınladım. Beni etkileyen Pacioli’nin ifade rahatlığı idi. Bazen tüccar oluyordu, bazen muhasebeci. Summa, onu okuyanı o dönemin iktisadi ve sosyal yaşam koşullarının içine sokuyordu. Kitabın doğal bir akışı vardı. Onu sevdim. Sonra Kendi kaynaklarımızı bilimsel bir yaklaşım ile incelemeye

() Bu özet rapor, Prof. Dr. Oktay Güvemli’nin Müttevelli Heyet Üyesi olduğu The Academy of Accounting Historians’a Ağustos 2013’te gönderilmiştir.*

başladım. Summa, özel sektöre dayalı ticari bir dünyanın kayıt düzeni idi. Bizim dünyamız ise devletçi bir anlayışla yönetilen coğrafyanın devlet mali yapısının muhasebesi öyküleri ile dolu idi.

Her biri 800-1000 sayfa dolayında olan dört ciltlik Türk Devletleri Muhasebe Tarihi serisini altı yılda bitirdim. İlk cilt Türklerin Anadolu'ya gelmeden önceki dönemi ve Selçuklu dönemi kayıt kültürü ile ilgili idi. VIII-IX. Yüzyıllardaki Göktürkler'i ve özellikle Uygurlar'ı çok etkileyici buldum. Uygurlar'da , kişilerin alış verişlerinde (özellikle tarımsal arazi kiralamada) hukuk - kayıt kültürü bütünlüğünü simgeleyen belgeler ile karşılaşılırdım. İkinci cilt Osmanlı ile ilgili idi. Batılılaşma hareketinin başladığı 1839'a kadar devam eden süreci inceliyordu. En etkileyici yanı beş yüz yıl boyunca, merdiven yöntemi denilen bir yöntemi devlet muhasebesinde ihtiyaca göre geliştirerek kullanmış olmaları idi. Üçüncü cilt XIX. yüzyıldaki büyük değişimi anlatıyordu. Muhasebe dünyasındaki bu büyük değişimi, Osmanlı yüzyılın ikinci yarısında batı ile birlikte yaşamıştı. Dolayısı ile batıdaki gelişmeleri incelemek gereği vardı. J. H. Vilaeminck (Histoire et Doctrines de la Comptabilite- 1956) ve Atatürk devrimlerinin kayıt düzenine etkileri ile ilgilenen Ernest Stevelinck (Comptabilite a Travers Les Ages, 1970) beni yönlendiren isimler oldular. Dördüncü cilt 20. Yüzyılı anlatıyordu. Bir bakıma benim ve benden önceki jenerasyonun öyküsü idi. XX. Yüzyılın etkileyici yanı merkezi devlet planlaması ile işletmelerin yönetimi esasına dayanan sosyalist muhasebe düzeninin bu yüzyılda denenmiş olması idi. Bu konuyu St. Petersburg üniversitesinden Prof. Yaroslav Sokolov'un kitaplarından ve özellikle Köklerden Günümüze Muhasebe adlı eserinden öğrendim. Sokolov'un özelliği hem dünya muhasebe tarihini izleyebilmesi, hem Sovyet muhasebe düzenini anlatması ve hem de Sovyet muhasebesinin Sosyalist düzenin yıkılmasındaki rolünü ortaya koyması idi. Dördüncü ciltte ona 80 sayfa yer vermek gereğini duydum.

Bu dönem, üniversitelerde muhasebe tarihinin ders programlarında ilk kez yer almaya başladığı dönem olmuştur. Bu konuda Marmara Üniversitesi'nin öncülük yaptığını ve benim ders programlarında muhasebe tarihi hocası olarak yer almama imkan sağladığını belirtmem gerekiyor.

C. 2000 – 2007 Arası

2000 Yılına doğru, dışarı açılma ve organizasyonlara katılma zamanı gelmişti. 2000 Yılında değerli dost Prof. Esteban'ın Madrid'de yaptığı IX. Dünya Muhasebe Tarihçileri Kongresi'ne bir bildiri ile katıldım. Orada Prof. Gary Previts ve diğer batılı muhasebe tarihçileri ile tanıştım. Onlarla dostluk kurdum ve bildiri sundum. Bu kongreye Türkiye'den ben, eşim ve küçük oğlum ile gitmiştik. Türkiye'ye dönünce bizim bir özelliğimizden yararlanarak çalışmalarını hızlandırmak istedim. Bu özelliğimiz şuydu: Türkler, bireysel aktiviteleri yanında, delegasyon halinde yurt dışına bildiriler hazırlayarak gitmek ve delegasyon halinde bir uluslararası aktiviteyi organize etmek yeteneğine sahiptirler. 2002 Yılında Avustralya'ya sağlık sorunlarım nedeni ile gidemedim. 2004 Yılında St. Louis'deki kongrede çok etkilendim. Bu etkilenmemin iki kaynağı vardı. İlki St. Louis'de 1904'de yapılan büyük fuarda yer verilen mesleki toplantılardan birisinin de ilk uluslararası muhasebeciler toplantısı olması idi. Tren ve nehir yolundan başka bir ulaşım olmayan bu kente altı ay içinde milyonlarca kişi gelmişti. 2004 Dünya kongresi bu toplantının yüzüncü yılında yapılıyordu. Hem 1904 toplantısı ve hem de sonraki kongreler merak uyandıran öyküler ile dolu olmalı idi. İkinci etkilendiğim husus, Vangermeersch'in 1904 toplantısı ile ilgili orijinal belgeleri benimle paylaşmaktan çekinmemesi idi. Bu değerli dost bu dönemde benim destekçim oldu. Ve Gary Previts ile birlikte batılı dostlar büyük bir özveri gösterdiler ve bana güvendiler ve ilk kez bir Ortadoğu ülkesinde dünya muhasebe tarihi kongresi yapılmasının yolunu açtılar .

2004 Yılı bizim için bir dönüm noktası oldu. Orada 2010 kongresini aldık. Ama daha sonra Prof. Oldroyd büyük bir özveri ile kendisine daha önce verilen 2008 kongresinin bize devredilmesine onay verdi. Yani kongreleri yer değiştik. 2004 ABD, 2006 Fransa kongrelerine giderek genişleyen delegasyonlar ile sayıca artan bildiriler ile katıldık. Bize anlayışsızlık gösteren ve dışlamak isteyen kimi kişilerin olumsuz davranışlarından etkilenmemeye çalıştık.

Bu dönemde çok sayıda uluslararası aktiviteye katıldık. Üç kez Amerika kıtasına gittik. Dünyayı üç kez dolaşacak kadar seyahat ettik.

Ortadoğu kayıt kültürü ve genç Cumhuriyetimizin kayıt kültürünü tanıtıcı yüzü aşkın bildiri hazırlayıp sunduk.

Bu dönem, hem uluslararası aktivitelere katılarak onların deneyimlerini yerinde görmemizi sağlayan ve hem de Türkiye’de konu ile ilgilenen bir grup oluşturmamıza imkan veren bir dönem olmuştur. Bu dönemde oluşturduğumuz grup, yürütme kurulu adı ile sonraki dönemde uluslararası aktiviteleri organize eden grup olmuştur. Akademisyenlerden ve az sayıda mali müşavirlerden oluşan bu grup, kendi üniversitelerinde muhasebe tarihi ders programlarını yürütmüş ve sürekli yeni genç isimler ile takviye edilerek yenilenmiş ve genişlemiştir.

Bu dönem aynı zamanda, muhasebe tarihinin üniversitelerde master ve doktora tez konuları arasında yer almaya başladığı bir dönem olmuştur. Ve bu dönemin bir özelliği de, ilk kez muhasebe tarihi ile ilgili kitapların Türkiye’de bu dönemde yayınlanmaya başlamasıdır.

D. 2007 – 2013 Arası

Bu dönemde, 2000-2007 döneminde yoğunluk kazanan yurt dışı konferanslara katılmalara devam edilmiştir; yani uluslararası aktivitelere artan sayıda delege ve artan sayıda bildiri ile gidilmiştir. Örneğin 2012 yılı Temmuz’unda İngiltere’de yapılan 13. Dünya Muhasebe Tarihçileri Kongresi’ne 19 bildiri ve 45 kişi ile katılmıştır. Bu dönemde bir yandan da Türkiye’de uluslararası aktiviteleri organize etme çabası içinde olunmuştur. Ama döneme ağırlıklı olarak Türkiye’de yapılan Muhasebe Tarihi Uluslararası Aktiviteleri damgasını vurmuştur.

Bu dönemin Türkiye’de yapılan uluslararası aktivitelerini aşağıdaki tabloda izlemek olanağı vardır.

Tablo I
Türkiye’de Uluslararası Muhasbe Tarihi Etkinlikleri

Yıl ve yer	Etkinliğin adı	Ülke Sayısı	Bildiri Sayısı	Katılanlar Sayısı
2007 Edirne	<i>I. Balkanlar ve Orta Doğu Konferansı</i>	12	90	245
2008 İstanbul	<i>12. Dünya Muhasebe Tarihçileri Kongresi</i>	55	239	573
2010 İstanbul	<i>II. Balkanlar ve Orta Doğu Ülkeleri Konferansı</i>	37	185	464
2013 İstanbul	<i>III. Luca Pacioli ve III. Balkanlar ve Orta Doğu Ülkeleri Konferansı</i>	35	216	612

Not: 2013 Konferansına kayıt yaptıranlardan bir bölümü Türkiye’deki Taksim Gezi Parkı gösteriler nedeni ile katılamamış, verilen bildiri sayısı 182’de, katılanlar sayısı 494’de kalmıştır.

Bu tabloda yer alan bilgiler ile ilgili açıklamalar aşağıda sıralanmıştır.

-Edirne’de 2007’de, Trakya Üniversitesinde, bu üniversite ile birlikte, bir deneme yapılmıştır. Bu organizasyonun, Balkanlar’daki potansiyelle iletişim kurmak ve gelecekteki aktivitelerin kalitesini Balkanlar’a dayandırmak açısından isabetli bir girişim olduğu daha sonra anlaşılmıştır. Bu konferansa en fazla ilgiyi Romanya göstermiştir Bu ülke ile ilişkiler giderek azalsa da, güçlü ve sürekli kişisel ilişkiler kurulmasının yolunu açmıştır. Bu başlangıç, sadece Romanya ile olan ilişkileri olumlu etkilemekle kalmamış, Makedonya,

Arnavutluk, Bulgaristan, Yunanistan, Sırbistan, Kosova, Hırvatistan gibi Balkan ülkeleri ile de ilişkilerin geliştirilmesini sağlayan ilk adım olmuştur.

- Edirne konferansı, uluslararası aktivitelerin iki temel unsurunu bize öğretmiştir: Kalite ve disiplin. Bu iki temel konudan kalitenin sağlanabilmesi için çalışkan ve beklemeden cevap veren bir hakem heyetinin bildirileri değerlendirilmesi temin edilmiştir. Disiplin ise, konferans boyunca akışın, yani oturumların düzgünlüğüne titizlik gösterilerek temin edilmeye çalışılmıştır. Bir başka deyişle, oturumlara zamanında başlanması, sunumların teknik ve yönetsel alt yapısının mükemmelleştirilmesi şeklinde özetlenebilecek hususlara dikkat edilmiştir. Örneğin açılış konuşmalarının, sadece organizasyonu yapan kuruluşların temsilcileri tarafından yapılma koşulu benimsenmiştir. Bunun tek istisnası, mesleğin bağlı olduğu bakanın konferansa katılması şeklinde uygulanmıştır. Ve konferansta tek kişilik konuşmacının olduğu oturum sayısı bir olarak belirlenmiştir. Yani tüm konferans boyunca, konferansın ana temasına ya da muhasebe mesleğinin güncel önemli konusuna uygun bildiri için tek bir oturum yapılacak ve bu oturumda tek kişi bildiri sunacaktır. Öteki oturumlarda bildiri demetleri tartışılacaktır. Bir başka benimsenen kural, konferansın genelinin ve özellikle ana oturum salonunun, katılsın, katılmasın tüm ülkelerin manevi katılımlarının bulunduğu bilinci ile hareket edilmesi hususudur. Yani, ulusal marşlara yer verilmesi, katılan ülkelerin bayraklarına yer verilmesi gibi konferansı lokalize edecek davranışlardan kaçınılması benimsenmiştir. Türkiye'nin içinde bulunduğu coğrafyadaki ülkelerde yapılan uluslararası aktivitelerde bu hususlara fazla önem verilmediğini unutmamak gerekir. Bu nedenle sözü edilen standartların ve benzerlerinin konulması ile uğraşmak bu coğrafyada fazladan emek gösterilmesini ister.

- 12. Dünya Muhasebe Tarihçileri Kongresi'nin İstanbul'da 20-24 Temmuz 2008 tarihlerinde yapılabilmesi için bir yıl önceden bir program çerçevesinde çalışmalara başlanmıştır. 2007 Yılı'nın yaz aylarında Banff'daki konferanstan döndükten sonra başlatılan bu programın özelliklerinden birisi merkezi kongre sekreteryasının kurulması olmuştur. Merkezde oluşturulan bir sekretery ekibi (önceleri bir, sonralarda iki kişi), çeşitli ülkelerde

binlerce kişiye bir ay ara ile iki kez bildiri duyurusunu göndermiştir. Bu duyurulara İstanbul'un Temmuz ayına ait turistik özellikleri de eklenmiş ve kongrenin sosyal aktiviteleri önceden açıklanmıştır. Gelen e-mail'lere 24 saat içinde yanıt verilmesi ilkesi benimsenmiştir. Özetler üzerinden kabul kararı verilmesi, ama bildirilerin beklenmesi ilkesi kabul edilmiştir. Bu uygulamanın nedeni, bildiri hazırlamada hakem heyeti tarafından isteyenlere bildirisini sürekli düzeltme olanağının sağlanması olmuştur. Bölgedeki deneyimsiz ülkelerde bildiri hazırlayanlara verilen bu destek, bildirilerin kalitesinin yükseltilmesini ve bildiri sayısının artış göstermesini sağlamıştır. Bu konuda üzerinde durulan hususlar, bildirideki eksiklerin tespiti ve bunların giderilmesi üzerinde yoğunlaşmıştır. Katılımcıların İstanbul'da kalacakları yer temininde yardımcı olunması bir başka destek olmuştur. Bu amaçla, çeşitli oteller ile anlaşmalar yapılmış ve çeşitli devlet kuruluşlarının düşük fiyatlı sosyal tesisleri kongreye gelecekler için angaje edilmiştir.

- Dünya Kongresi için onbeş üniversiteden gelen yirmi dolayında akademisyenden oluşan Yürütme Kurulu, bir yıl içinde üç toplantı yapmış ve kurulan komitelerde görev alarak ciddi bir çalışma ortamı yaratılmıştır. Komiteler, Basınla ilişkiler kongre gazetesinin çıkarılması; Sergi ve standların organizasyonu; Sponsorlar (gala yemekleri, parasal yardımlar, çanta, program kitapçığı, kalem vb hazırlık baskı işleri gibi) ile ilişkilerin yürütülmesi; Gelenlere kent içi taşıma hizmeti sunulması gibi adlar altında oluşturulmuştur. Böyle bir organizasyonda kongre başkanı olarak bana zaman kalıyor ve devletin üst kademeleri ile ilişkiler, mali yardımlar, açılışa davet gibi konularda görüşmeler yapmak, yurt dışından özel olarak hazırlanması istenilen bildiriler ve kişiler ile meşgul olmak ve komitelerin takıldıkları noktalarda onlara yardımcı olmak imkanım rahatça oluyordu. Başkan açısından söylenmesi gereken en önemli husus sanırım şudur: Kongre başkanının bir yıl boyunca giderek artan tempoda asıl işinin bu organizasyon olması ilkesinin benimsenmesidir. Başkana yurt içinden ya da yurt dışından herkes her an ulaşabilmelidir. Bütün yazışmalara kendi imzası ile kendisi yanıt vermeye çalışmalıdır. Türkiye'nin içinde bulunduğu coğrafyada katılımcılar ile başkanın kişisel ilişki kurması, onları katılımında

çekingen olmaktan kurtarıcı ve her konuda (bildiri hazırlamak gibi) cesaretlendirici olmaktadır. Bunlara eklenmesi gereken bir başka husus, kimi lokal ihtiyaçların karşılanması için, yeri geldiğinde başkanın bazı harcamaları kendisinin karşılayabileceğini yardımcılara göstermesidir. Başkanın bu davranışı, hem işleri hızlandıracak ve hem de yürütme kurulu üyelerini özverili olmaya davet edici olacaktır.

- Yürütme kurulunun üzerinde daha fazla durmak gerekiyor. Örneğin ana kararların yürütme kurulunda alınmasının benimsenmesi gibi. Bunun bir çok örneği olmuştur. Bunlardan birisini son organizasyonda yaşadık. 19 Haziran'da yapılacak Luca Pacioli ve Balkanlar-Ortadoğu Ülkeleri Konferansının son yürütme kurulu toplantısı 18 Mayıs'ta yapılırken, Batı Akdeniz kayıt kültürü ile Doğu Akdeniz ve Ortadoğu kayıt kültürünün XIV ve XV. yüzyıllardaki etkileşimini, hatırlarda kalacak şekilde ortaya koyacak bir aktivite ile konferansa başlanması fikri ortaya atıldı. Bu düşünce, 1363'te bugünkü İran'da İlhanlılar döneminde bir devlet muhasebe yöntemi olan merdiven yöntemini tanıtmak ve öğretmek için Risale-i Felekiyye adını taşıyan kitabın yazarı olan Abdullah el Mazenderani ile 1494'de Summa'nın yazarı olan Luca Pacioli'yi bir tiyatro oyununda canlandırmanın uygun olacağını ortaya koydu. İşte 15 dakikalık tiyatro oyunu bir ay içinde böylece yazılmış ve sahneye konularak gerçekleştirilmiş oldu. Tabii bunu gerçekleştirmek için yürütme kurulunda, metni yazabilecek bir muhasebe profesörüne sahip olmak ve İngilizce sunum yapabilen bir tiyatro doçenti ile bir tiyatro yönetmeninin bulunması gerekiyordu. Ve bizim içimizde bu arkadaşlar vardı. Yürütme kurulu üyelerinin çeşitliliği ve zenginliği her zaman önemli olmuştur.

- Konferansın gerçekleştirilmesi boyunca, yürütme kurulu üyelerinin, ana oturum salonunun ve öteki salonların denetim ve organizasyonunda, kayıt departmanının kontrolünde, sergi ve standların kontrolünde, oturumların akışının kontrolünde, yemek ve kahve arasının düzeninde, günlük konferans gazetesinin yayınlanmasında, kent içi ulaşımında ve başka konularda kimse işlerine karışmadan çalışmalarının sağlanmasının önem taşıdığını belirtmek uygun olacaktır. Ancak kritik anlarda ve istisnai durumlarda haberleşmek ve yardımlaşmak her zaman geçerliliğini korumuştur.

- Konferansın gerçekleştirilmesi işleri için bir organizasyon firması ile anlaşma yapılması ve Türkiye koşullarında bu firmanın harcamalarının (yani konferans bütçesinin) mümkün olduğu ölçüde, konferans öncesi hazır hale getirilen devlet yardımlarına bağlanması, işleri kolaylaştıran bir etken olmuştur. Bu yolun izlenmesi ayrıca katılımcılardan alınan ücretin düşük tutulmasını sağlayıcı olmuştur.

- Bir de Türk toplumunun plaket verme alışkanlığının uluslararası boyuta taşınması var. Örneğin bu alışkanlığı Dünya kongresinde her yirmi beşinci bildiriye sunana plaket vermek şeklinde uyguladık; Bu geleneği ayrıca aktiviteye katılan meslek odaları başkanlarına gala yemeği sırasında plaket sunarak da uyguladığımızı belirtmem gerekiyor. Son konferansta ise, Türk aktivitelerine sürekli gelen yabancı dostlara bir teşekkür jesti olarak plaket sunmak gereğini duyduk. Özellikle Türkiye'deki protestolara rağmen Türkiye'ye gelerek oturma başkanlığı yapan yerli ve yabancı meslektaşlarımıza plaket sunmayı da ihmal etmedik.

- Dünya kongresini yapmadan önce tüm dünya muhasebeciler kongrelerini ve dünya muhasebe tarihçileri kongrelerini inceleyen İngilizce ve Türkçe basılan bir kitap yayınladık. Bu kitabı yayınlamamız (2006) dünya kongre ve konferansları ile ilgili bilgilerimizi geliştirmemizi sağladı. Bu yayın hepimiz için öğretici olmuştur. Uluslararası aktivite için ikinci özel yayını da 2013 konferansında yaptık. 2013 Konferansını kayıt kültürlerinin büyük buluşması adı altında ele almıştık. İşte bu bize, Abdullah el Mazenderani'nin 1363'de yazdığı devlet muhasebe öğretisi kitabı olan Risale-i Felekiyye adlı eseri, Farsça, Türkçe ve İngilizce olarak yayınlamak fikrini verdi. Bu eseri hazırladık ve konferansa gelenlere ücretsiz olarak dağıttık. Mümkün olsa da her konferansta o konferansı anımsatacak bir temel eser yayınlanabilse..

- Konferansların ana konusu bellidir: Muhasebe ve finans tarihi.. Bu konularda önceliğin siparişler ile de olsa, bölgesel kayıt kültürlerinin incelenmesine verilmesi önem taşıyor. Bu amaçla 2013 konferansında Ege ve Doğu Karadeniz kayıt kültürlerine ve Osmanlı Arşivi'nin tanıtımına ait özel oturumlar koyma denemesi yaptık. Tam bir başarı sağlayamadık da bildiri hazırlanması isteklerini teşvik etmiş olduk. İkinci bir husus da muhasebenin

bölgedeki güncel sorunlarının konferansta ele alınmasını programa koymanın beklentileri karşılayacak olmasıdır. Bu amaçla 2010'da bağımsız denetim konusunu, 2013'de uluslararası muhasebe standartlarını programa ekledik. Ama bildiri hazırlayanların, bu konuları giderek daha çok muhasebe tarihi açısından ele almak eğilimini gösterdiklerini gördük. Onlar, konferansın bir muhasebe tarihi konferansı olduğu bilinci ile gerek bağımsız denetim ve gerekse muhasebe standartlarını daha çok tarih açısından ele almayı yeğlemişlerdi..

-2010 ve 2013 Konferanslarını yaparken artık yeterli deneyime sahip durumda idik. Temel yönetici ekip (yürütme kurulu), yenileri ile takviye edilmişti. Bunlardan ikincisi, yani 2013 konferansı ilginçtir. Çünkü iki konferansı bir arada ilk kez yapacaktık. Ve onlar konuk durumunda idi. İlk olarak benimsediğimiz ilke, açılıştan kapanışa kadar, oturumlarda ve öteki aktivitelerde önceliği Luca Pacioli konferansına vermek idi. Bu ilkeyi göz ardı etmeden konferansı tamamlamaya çalıştık.

-Bizim bir özelliğimiz de, konferansta sunulan bildirilerden izin alınanların Conference Proceeding'de basılmasını temin etmektir. Bütün kongre ve konferanslarda bunu yaptık. Bildirilerin kitap halinde basılması bize şunu kazandı: Bildirilerin kalitesinin belirli seviyenin altına düşürülmediğini ispatlama fırsatımız oldu. Ve bir de kuşkusuz bildirilerin kalıcı olması sağlanmış oldu. İnternetin gelişmesi ile ilerde bu uygulamanın digital ortamda yapılacağını biliyoruz. Ama içinde bulunduğumuz coğrafyanın özellikleri şimdilik bu yayının yapılmasını gerektiriyor. Şimdi Türkiye Üniversitelerinin çoğunun kütüphanesinde bizim kongre bildirileri isteyenlerin elinin altında bulunuyor.

-Bu coğrafyada yer alan katılımcı ülkelerin birbirinden farklı özellikleri vardır. Örneğin İran'daki akademisyenlere, katılmalarını temin etmek ve bildiri hazırlamalarını sağlamak için farklı yaklaşım yapılmalıdır. Çünkü orada 30 yaş kuşağı bize yardımcı olabilir, bizimle çalışabilir. Örneğin Balkan ülkelerinde 30-40 yaş arası akademisyenler ile çalışmak verimli sonuç veriyor. Çünkü daha yuaşlılar 1990 öncesi etkileri ile hareket ediyorlar. Balkan ülkelerinin bir özelliği de aktivitelerine gidilmesini istemeleridir. Giderseniz

onlar da geliyor. Ve bir de o ülkelerde sizi temsil edecek, hazırlıkları yaptıracak ve Türkiye'ye gelme organizasyonunu yürütecek lider kişilere ihtiyaç vardır. Bu lider kişiler, sık ilişkiler ve dostluklar ile zaman içinde bulunuyor. Örneğin Bulgaristan ve Sırbistan'daki aktivitelere katılmadığımız için oralarda lider kişilikler oluşturamadık. Ama öteki bir çok Balkan ülkesinde bu liderlerin aktivitelerine katıldık ve onlar ile dostluğumuz ilerledi. Rusya da böyledir. Afrika ülkeleri farklı yapıdadır. Örneğin Nijerya'dan katılımı artırmak için farklı bir yol izlenmesi gerekir. Sorun bu ülke akademisyenlerine vize almak için Türkiye büyükelçiliği ile yakından ilişki kurmak ve sabırla beş-altı ay uğraşmak gerekir. Bir de ülkelerin birbirleri ile ilişkilerinden yararlanmak gerekiyor. Örneğin Nijeryalı dostlarımızın Malezya ile olan ilişkileri bize Malezyalı meslektaşlarımız ile ilişki kurmamıza büyük ölçüde yardımcı oldu. Mısır farklı bir yapıdadır. Hem biz de ve hem de onlarda politik karışıklıkların yaşandığı bir dönemde 2013 konferansını yaptık. Ama lider arkadaşımızın özverili çalışması Türkiye'ye gelecek grubun oluşturulmasını temin etti. Orta Asya coğrafyasındaki ülkeleri ihmal etmemek gerekir. Onlar henüz bildiri düzenleyecek deneyime sahip değiller. Yabancı dilleri de zayıf. Ama gelip aktiviteleri izlemek istekleri var. Türkiye'ye yakın Gürcistan ve Azerbeycan ile lider bazında ilişki kurulursa yakın zamanda fevkalade iyi sonuçlar alınacağını sanıyorum. Çünkü genç akademisyenlerin yabancı dil bilgisi giderek artıyor. Ama Orta Asya ülkeleri henüz çok zayıf. İngilizce bilgileri de yok, deneyimleri de..

İşin özeti, her işte olduğu gibi, bu işi de başarabilmek için, özverili çalışmak, başarının ayrıntıda yattığını bilmek, hata sayısını artırmamak, uluslararası kurallara aykırı olmayacak şekilde konferansın yapıldığı bölgenin özelliklerine uygun kurallar koymak ve bunların uygulanmasına dikkat etmek gerekiyor. Yaptığımız aktivitelerden çok daha kaliteli ve görkemlilerinin ilerde genç Türk akademisyenlerince gerçekleştirileceğine inancım vardır.

E. Sonuç

Muhasebe tarihinde artık Balkanlar, Ortadoğu ve Avrasya’da yeni aktörler var. Yeni kaynaklar, yeni yaklaşımlar var. Onlar dünyanın neresinde bir aktivite varsa, bu aktiviteyi yapandan davet bekliyorlar. Çekingendirler. Bu davet bekleme isteği bir süre daha yaşanacağına benziyor. Sanırım bir süre sonra kendiliklerinden harekete geçmeye başlarlar. Grup halinde hareket ederler. Davet için liderler ile temas kurmak uygun olur. Bu aktörler, yorulmadan çalışırlar. Bunlar aynı zamanda muhasebe tarihine bilimsel olarak da katkı sağlayacak kişilerdir. Ve en önemlisi bölgelerini iyi bilen ve tanıyan kişiler olmalarıdır. Dolayısı ile bunlar ile ilişkiler sürekli canlı tutulmalıdır. Muhasebe tarihinin gelecekteki aktörlerini de bunların yetiştirecekleri unutulmamalıdır.

Bizim son yirmi yıldır, Balkanları ve Ortadoğu’yu içeren coğrafyada başlattığımız muhasebe tarihi aktivitelerine benzer çalışmaların dünyanın başka yerlerinde de başlatılması, dünya muhasebe tarihi kültürüne büyük zenginlik kazandıracaktır.

O.G. MUHASEBE VE FİNANS TARİHİ VAKFI (MUFTAV)’NİN İKİ YENİ PROJESİ

1. Cumhuriyetin 90. Yılına Armağan:

1923 - 2013 Yılları arasında yayınlanmış muhasebe ve finans öğreti kitaplarının MUFTAV kütüphanesinde toplanarak envanterinin yapılması.

2. 2014 Muhasebe Tarihine Bilimsel Katkı Ödülü:

Master ve doktora tezlerine açık, toplam 5.000 USD ödülü var.

Not: Bu iki konudaki duyurular bu dergidedir.